

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2012-5-28
Karar Sayısı : 12-33/925-284
Karar Tarihi : 14.06.2012

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Prof. Dr. Metin TOPRAK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖR : Yalçiner YALÇIN, Mustafa SOYDAN

C. BAŞVURUDA BULUNAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : Me-Sa Madeni Yağlar Yedek Parça Hazır Beton İnşaat İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti.
Vali Mithat Bey Mah. Çavuşbaşı Sok.
Nedim Odabaşı İş Merkezi, B Blok No:15 Van

(1) **E. DOSYA KONUSU:** Me-Sa Madeni Yağlar Yedek Parça Hazır Beton İnş. İth. ihr. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin, tek teşebbüs olarak faaliyet gösterdiği Van ili Özalp ilçesinde, düşük üretim ve hizmet kalitesine karşın fahiş fiyatlarla hazır beton satışı gerçekleştirdiği iddiası.

(2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 04.07.2011 tarih ve 4860 sayı ile intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 08.06.2012 tarih ve 2011-5-28/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda özetle;

(3) Van ili Özalp ilçesinde inşa edilmek istenen bir yapı için C 20/25 türü betona ihtiyaç duyulduğu,

(4) Bu ilçeye beton sağlayan tek santral olan Me-Sa Madeni Yağlar Yedek Parça Hazır Beton İnşaat İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti. (Me-Sa)'nin, Van ilinde faaliyet gösteren diğer teşebbüslere kıyasla düşük üretim standartlarına ve yetersiz ekipmana sahip olmasına karşın fahiş fiyat uygulamak suretiyle bölgede haksız kazanç elde ettiği,

(5) Van ili merkezi ve merkeze 60 km uzaklığa kadar olan yerleşim birimlerinde C 20/25 türü hazır beton fiyatının mesafeye göre 85 ila 100 TL/m³ arasında seyrettiği, buna karşın Me-Sa'nın 30 km uzaklıktaki şantiyeye verdiği fiyatın 150 TL/m³ olduğu,

(6) 01.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren Yapı Denetim Kanunu ile bölgede ruhsat almak isteyen yapı sahiplerinin hazır beton kullanmak zorunda oldukları; ancak bu ölçüde yüksek fiyatların, inşaatçıları elle beton dökmeye zorladığı ve ruhsatsız yapılaşmanın yaygınlaşmasına yol açtığı,

(7) Van ili Özalp ve Saray ilçelerinde kamu yapıları ve sınır karakollarının başka alternatifleri olmadan tekeli elinde bulunduran söz konusu santralden hazır beton almak zorunda kalmalarının, kamu hizmetinde gecikmelere neden olduğu ve bu işleri yapan müteahhit firmalarını maddi anlamda ciddi sıkıntılara soktuğu,

(8) Sınır bölgelerinde her türlü inşaat ve sarf malzemeleri ile hizmetlerin getirilmesinin müteahhit firmalara nakliye açısından büyük maddi yük getirdiği ifade edilmiştir.

(9) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, başvuruya konu şikayet hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

H.İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (10) Mevcut iddialar, Me-Sa'nın hâkim durumda olması ve bu hâkimiyetin vermiş olduğu güç kullanılarak hazır betonun bölgedeki müşterilere fahiş fiyatla, bir başka deyişle, aşırı fiyatla sağlanması şeklinde özetlenebilir. Literatürde "aşırı fiyatlama" olarak tabir edilen bu davranış açısından, hem pazarın hem de fiyat-maliyet yapısının göz önünde bulundurulması ve mevcut iddialar kapsamında hâkim durumun kötüye kullanılıp kullanılmadığının değerlendirilmesi gerekmiştir.

H.1. İlgili Pazarın Yapısına İlişkin Değerlendirmeler

- (11) Söz konusu önaraştırma sırasında Van ilinin Özalp ve Saray ilçesindeki hazır beton satışları incelenmiştir. Hazır beton, ürünün niteliği itibarıyla, üretimin yapıldığı santralde mikserlere boşaltılmakta ve santralden yaklaşık 50 km uzaklığa¹ ve/veya 2 saatlik ulaşım mesafesine kadar götürülebilmekte ve inşası süren yapıya boşaltılmaktadır. Önaraştırma konusu bölge ise gerek coğrafi konumu/mevsimsel şartlar itibarıyla, gerekse de talebin yeterli düzeyde olmaması nedeniyle tek bir teşebbüsün yılın sadece altı ayında (Mayıs - Ekim döneminde) faaliyet gösterebildiği bir bölgedir. Bu durum sonucunda teşebbüsün fırsat maliyeti artmakta ve yapılan yatırımın geri dönüş süresi uzamaktadır. Bunun yanı sıra, bölgenin maliyet unsurlarını oluşturan çimento, agrega vb. kalemlere uzak kalınması dolayısıyla, bölgede faaliyet gösteren teşebbüsün hazır beton üretimi için katlanması gereken maliyet düzeyi yüksek olmaktadır.

H.2. Me-Sa'nın Fiyat-Maliyet Yapısına İlişkin Değerlendirmeler

- (12) Literatüre yerleşmiş bir kavram olan "aşırı fiyatlama" davranışı, hâkim durumdaki teşebbüsün sömürücü uygulamaları kapsamında değerlendirilmektedir. Hangi fiyatlama davranışının aşırı fiyatlama kapsamına gireceği tartışmalı bir konu olsa da, genel kanı belirli şartların varlığı durumunda hâkim durumdaki teşebbüsün rekabetçi düzeyin üzerindeki fiyatlama uygulamalarının bu kapsamda değerlendirilebileceği yönündedir.
- (13) Aşırı fiyatlama konusunun incelendiği 07.12.2011 tarih, 11-60/1565-556 sayılı kararında Kurul; *"Kurul, makul fiyat düzeyinin ve dolayısıyla aşırı fiyatın tespit edilmesinin zorluğu, teşebbüslerin fiyatlama davranışlarına müdahalenin piyasanın işleyişine engel olarak orta ve uzun vadede piyasaya girişleri caydırarak zararlı etkiler doğurabileceği endişesi, fiyat düzenlemesine ihtiyaç duyulan sektörlerde rekabet otoritesince yapılacak müdahalenin etkin olmayacağı ve kalıcı sonuçlar veremeyeceği öngörüsüyle aşırı fiyatlamaya ilişkin müdahale alanını daraltmıştır. Bu çerçevede Kurul, genel olarak piyasada yasal ya da doğal tekel niteliğinde bir teşebbüs varsa ve ilgili piyasada fiyata ilişkin bir düzenleme yoksa aşırı fiyatlamaya rekabet hukuku çerçevesinde müdahale edilebileceği görüşünü benimsemiştir."* ifadesini kullanarak aşırı fiyatlama uygulamasının genel olarak belirli piyasa koşullarının varlığı durumunda (örneğin yasal ya da doğal tekel niteliğindeki piyasalarda) itibar göreceği ve bu alanlarda müdahalenin gerçekleştirilmesi gerektiği görüşünü benimsemiştir.
- (14) Her ne kadar Me-Sa'nın yasal ya da doğal tekel niteliğinde bir piyasada faaliyet göstermediği düşünülse de, teşebbüsün hâkim durumda olduğunun kabul edilmesinden hareketle aşırı fiyatlamaya ilişkin değerlendirmeler yapılmış ve Me-Sa'nın Van ili Özalp ve Saray ilçelerindeki hâkim durumunu aşırı fiyatlama yapmak suretiyle kötüye kullanıp kullanmadığı incelenmiştir. Bu çerçevede, öncelikle Me-Sa'nın fiyat-maliyet yapısına bakılmıştır. Ayrıca, bölgeye 63–80 km uzaklıkta bulunan Van merkezdeki hazır beton üreticilerinin fiyat-maliyet yapılarıyla da karşılaştırma yapılmıştır. Bu iki hususun değerlendirilmesi, Me-Sa'nın rekabetçi düzeyin üzerinde bir fiyatlama yapıp yapmadığı konusunun açıklığa kavuşturulması bakımından öngörü sağlamıştır. Hazır beton alanında

¹ Bu uzaklık ilgili coğrafyanın yapısına göre değişebilmektedir.

ve Van ili merkezde faaliyet gösteren teŖebbüslerin fiyat-maliyet yapıları ile Me-Sa'nın aynı alandaki fiyat-maliyet yapıları karşılaştırıldığında, Van merkeze satış yapan teŖebbüslerin C 20/25 türü hazır beton fiyat-maliyetlerinin yaklaşık (.....) olduğu, Me-Sa'da ise (.....) bandında bir seyir izlediği görölmüştür. Fiyat-maliyet arasındaki marj bakımından Van merkeze satış yapan teŖebbüslerin düşük bir marj ile faaliyet gösterdikleri, Me-Sa'nın (.....) ile (.....) arasında değişen marjının ise daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte, söz konusu verilerin tek başına dikkate alınmasının yanıltıcı olmaması (Me-Sa yılın sadece belirli bir bölümünde faaliyet göstermekte ve sınırlı bir talebe hizmet etmektedir) ve açıklamaların somutlaştırılması için Van ili merkeze satış yapan teŖebbüsler ile Me-Sa'nın satış rakamları da karşılaştırılmıştır. Buna göre, Me-Sa'nın hazır beton satışlarının çok sınırlı bir düzeyde kaldığı görölmüştür. Ayrıca, Me-Sa'nın gelir tabloları da incelenmiş ve teŖebbüsün 2010 yılı dönem net kârının (.....), 2011 yılı dönem net kârının ise (.....) olduğu görölmüştür. Dolayısıyla, ilk bakışta Me-Sa'nın yüksek kâr marjı ile faaliyet gösterdiği iddia edilebilecek olsa da, gerek satış rakamları, gerekse de mali tablolar söz konusu teŖebbüsün dönem kârının düşük seviyelerde olduğunu göstermiştir. Bu durumun, hâkim durumdaki bir teŖebbüsün sürdürülebilir bir şekilde ve yüksek kâr marjları ile satış yaptığı, başka bir ifade ile aşırı fiyatlama davranışı sergilediği gibi bir durumla çeliştiği değerlendirilmiştir.

I.SONUÇ

- (15) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca Ŗikayetin reddi ile soruŖturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.